

Remissyttrande över utkast till lagrådsremiss – Internationell verkställighet i brottmål

Dnr Ju2024/01257

Svea hovrätt har granskat utkastet till lagrådsremiss främst utifrån de intressen som hovrätten har att beakta. Hovrätten är införstådd med att en ny lag om internationell verkställighet i brottmål ska förhålla sig till såväl internationella överenskommelser som regelverk som under lagstiftningsarbetets gång har implementerats och redan tillämpas, bl.a. för verkställighet inom Europeiska unionen. Ur hovrättens perspektiv är det av största vikt att lagstiftningen – särskilt på ett så komplext område som internationell verkställighet – är tydlig för rättstillämparen. De förslag som lämnas i utkastet till lagrådsremiss framstår i huvudsak som väl genomarbetade och hovrätten tillstyrker dessa, men vill framföra följande kommentarer.

Regeringens prövning

Enligt utkastets förslag är det regeringen som ska besluta om avslag på framställningar om överförande av verkställighet *från en annan stat för verkställighet i Sverige* när säkerhets- och utrikespolitiska överväganden behöver göras, se förslag till lag (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål 7 kap. 4 § med hänvisning till vägransgrunderna i 3 kap. 4 § första stycket 11 och 12 och 5 kap. 2 § första stycket 8 och 9. Bestämmelsens hänvisning till 3 och 5 kap. innebär att framställningar som gäller utländsk dom på frihetsberövande påföljd såväl som bötesstraff eller beslut om förverkande ska lämnas över till regeringen när angivna förutsättningar är för handen. När det gäller ärenden om överförande *från Sverige för verkställighet i en annan stat* görs en åtskillnad mellan svensk dom på frihetsberövande påföljd och svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande. Enligt utkastets förslag ska Kriminalvården, om det behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra väsentliga intressen, i ärenden som gäller en svensk dom på frihetsberövande påföljd, överlämna

till regeringen att besluta i fråga om det ska göras en framställning om överlämnande för verkställighet i en annan stat, se 7 kap. 3 § med hänvisning till 2 kap. Utkastets förslag ger inte Kronofogdemyndigheten motsvarande möjlighet att till regeringen överlämna ärenden som gäller överlämnande av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande för verkställighet i en annan stat. Det framgår inte av utkastet vilka överväganden som ligger till grund för ställningstagandet i detta avseende, se överväganden i avsnitt 7.2 och 10.5. Hovrätten lyfter frågan om det finns behov av att komplettera övervägandena i denna del.

Möjligheten för den enskilde att initiera ett ärende

Svea hovrätt lyfte i remissyttrande över Utredningen om internationell straffverkställighets betänkande Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21) frågan om det borde införas föreskrifter om en dömd persons möjlighet att begära överförande av verkställighet hos en svensk eller utländsk myndighet. Enligt utkastets förslag är det Kriminalvården som ska göra en framställning om verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd, se 2 kap. 3 § första stycket. Möjligheten för den enskilde att initiera ett ärende om verkställighet i en annan stat hos Kriminalvården ska enligt utkastets förslag regleras i förordning, se överväganden i avsnitt 9.2.1. En framställning om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige får enligt utkastets förslag initieras av behörig myndighet i den andra staten, se 3 kap. 6 § första stycket. Det bör enligt utkastet även finnas en möjlighet för Kriminalvården att göra en framställning till den andra staten om överförande av en utländsk dom till Sverige och en möjlighet för den enskilde att kunna initiera ett ärende hos Kriminalvården, se utkastets överväganden i avsnitt 10.3.1. Dessa möjligheter ska enligt utkastets förslag i sin helhet regleras i förordning. Följden av utkastets ställningstagande i dessa avseenden är att det alltjämt är oklart hur och under vilka förutsättningar en enskild kan begära att få sitt straff verkställt i Sverige eller i en annan stat. Hovrätten efterlyser klargöranden i dessa avseenden.

Överklagandeförbud

Enligt utkastets förslag ska Kriminalvårdens beslut att inte göra en framställning om överförande av verkställighet till en annan stat enligt 2 kap. 3 § första stycket inte kunna överklagas, se 7 kap. 5 § fjärde stycket. Hovrätten anser, särskilt mot bakgrund av de synpunkter som framförts avseende en enskilds möjligheter att initiera ärenden, att en möjlighet att

överklaga Kriminalvårdens beslut att inte göra en framställning om överförande av verkställighet bör övervägas.

Begäran om tvångsmedel i en annan stat

I ärenden om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan stat ska Kriminalvården enligt utkastets förslag få begära att den staten använder tvångsmedel mot den dömda, se 2 kap. 6 §. Hovrätten anser, i likhet med vad som anfördes i hovrättens remissyttrande över Utredningen om internationell straffverkställighets betänkande Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21), att en särskild regel som uttryckligen klargör att en begäran om tvångsåtgärder ska prövas mot proportionalitetsprincipen bör föras in i lagtexten. Här kan med fördel rättegångsbalkens regler tjäna som vägledning, se t.ex. 24 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken.

Anpassning av utländsk påföljd för verkställighet i Sverige

I utkastet föreslås att en frihetsberövande påföljd i en utländsk dom ska kunna anpassas för att verkställas i Sverige, se 3 kap. 11–13 §§. Det framgår av övervägandena i avsnitt 10.4 att regleringen utformats i enlighet med motsvarande bestämmelser i europeiska verkställighetslagen (se 3 kap. 12–14 §§ lagen [2015:96] om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen) men hovrätten vill ändå framföra följande kommentarer. Hovrätten anser att bestämmelserna om anpassning av utländsk påföljd är svåröverskådliga och lagtekniskt komplicerade. En uppdelning av processuella och materiella regler vore att föredra framför förslaget.

Verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande

Enligt lagförslaget uppställs ett likalydande villkor för överförande av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande för verkställighet i en annan stat, se 4 kap. 1 §, och för överförande för verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande, se 5 kap. 1 §. Villkoret är att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten. Hovrätten efterfrågar alltså ett tydliggörande av vilka fördelar som härmed avses, jfr synpunkterna som i detta avseende lyftes i hovrättens remissyttrande över Utredningen om internationell straffverkställighets betänkande Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21). Några entydiga riktlinjer framgår varken av utkastets överväganden i avsnitt 11 och 12 eller i

författningskommentarerna. Enligt hovrätten finns skäl att överväga om fördels-rekvisitet helt ska tas bort ur lagtexten, alternativt att lagtexten omformuleras så att fördelar vid verkställighet inte utgör ett villkor för lagens tillämplighet.

Offentligt biträde

Enligt utkastets förslag ska Kronofogdemyndigheten i ärenden som gäller verkställighet i Sverige av utländska beslut om förverkande som avser egendom som förklarats härröra från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar bestämmelserna om självständigt eller utvidgat förverkande i 36 kap. 5–6 §§ brottsbalken ansöka hos allmän domstol om prövning av om beslutet ska verkställas i Sverige, se 5 kap. 8 §. För sådana ärenden i allmän domstol föreslås att lagen (1996:242) om domstolsärenden ska tillämpas. Enligt hovrätten bör det övervägas om det ska finnas en möjlighet att i denna typ av ärenden, i vilka domstol kan komma att göra materiella straffrättsliga bedömningar, förordna offentligt biträde för den dömde, jfr 7 kap. 2 §.

Nedan följer hovrättens synpunkter på utkastets förslag till lag (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål av lagteknisk och språklig karaktär.

2 kap. 11 §

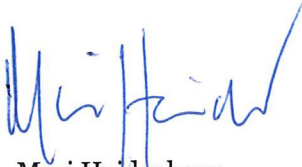
I paragrafens första stycke står ”... åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet...”. Att åtala motsvarar inte att beröva den åtalade sin frihet (jfr formuleringen i avsnitt 9.7). Vidare talas i andra stycket om ”*frihetsberövande åtgärder*”, vilket synes vara en hänvisning till hela eller delar av den ovan citerade skrivningen. Det är inte klart om hänvisningen avser bara ”*berövas sin frihet*” eller även ”*åtalas, dömas*”.

5 kap. 5 och 7 §§

Regleringen synes innebära att Kronofogdemyndigheten ska ta ställning till om det finns brister i framställningen av det slag som anges i 5 § innan myndigheten ansöker om rättens prövning enligt 7 §. Mot den bakgrunden kan ifrågasättas om bestämmelsen i 7 § andra stycket behövs.

I övrigt har hovrätten inga synpunkter på de förslag som lämnas i utkastet till lagrådsremiss.

Detta yttrande har beslutats av hovrättspresidenten Mari Heidenborg, hovrättsråden Hedvig Trost, Gunilla Schöldström och Johan Klefbäck samt tf. hovrättsassessorn Elin Kennedy, föredragande.

Mari Heidenborg

Elin Kennedy